

Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку

до спілкування тощо; 3) комунікативна ситуація, мета спілкування; 4) мовна компетенція адресанта й адресата; 5) сфера комунікації, репрезентована різновидами епістолярних текстів: офіційним чи приватним листуванням; 6) на рівні тексту велику роль відіграють часткові структурно-семантичні чинники, до яких належать композиція, розміщення частин, обсяг повідомлення, характер інформаційних стратегій тощо. Саме комплекс усіх цих компонентів регулює відбір мовних одиниць різних рівнів, структуру листа, використання оптимальних способів впливу на адресата відповідно до комунікативних завдань. Як наслідок, система мовних засобів епістолярного жанру набула стандартизованого вигляду, зумовленого специфікою мовленнєвого акту, його змістом і функціональним спрямуванням. Крім цього, епістолярне мовлення характеризується надзвичайно різноманітною тематикою. Це пояснюється тим, що листування обслуговує всі сфери людського буття: побут, особисте життя, професійні, ділові стосунки, суспільно-політичну діяльність тощо. Розповідь завжди ведеться від першої особи, і хоча листування позбавлене зорового та слухового контактів, усе ж епістолярне спілкування передбачає наявність, як правило, уявного співрозмовника. Залежно від тематичної різноплановості, комунікативного фону, ілюкутивних намірів та мовних засобів їх реалізації епістолярні тексти розмежовуються на три групи: традиційне побутове листування; емоційно-інтимне листування; інтелектуальне листування.

Ми дійшли висновку, що застосування засобів стилістичного вираження залежить від призначення епістолярної комунікації, змістового наповнення листа, мовної компетенції адресанта й адресата, особливостей їх взаємин, манери висловлюватися, набору мовленнєвих прийомів, уміння автора контролювати власні комунікативні дії тощо.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. - К.: Академія, 2004. - 344 с.
2. Куварова Е. К. Проблема лингвистической маркировки письма как послания и документа / Е. К. Куварова // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://movoznavstvo.com.ua/download/pdf/2011_1/article/15.pdf.
3. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. - М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2001. - 656 с.
4. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність (на матеріалі сучасної газетної публіцистики): монографія / К. С. Серажим. - К.: Націон. ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. - 392 с.

ДО ПРОБЛЕМИ ВИОКРЕМЛЕННЯ СКЛАДНОСУРЯДНИХ ГРАДАЦІЙНО-ПРИЄДНУВАЛЬНИХ РЕЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Рула Н.В., здобувач,

Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

У лінгвістичній науці існують різні трактування градації та приєднування як мовних категорій, їх сутності, сфери функціонування та засобів вираження. Неоднозначними є погляди й на семантичні сполучники як основні

II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (25-26 квітня 2018 р., м. Бердянськ)

репрезентанти семантично-синтаксичних відношень у складносурядному реченні.

Більшість мовознавців, які звертаються до опису градаційних складносурядних речень, окрім власне градаційних (*не лише ... а й, не лише ... але й, не лише ... а навіть, не лише ... а ще й, не просто ... а (й), не просто ... але й, не стільки ... скільки, не стільки ... як, не так ... як, не те що ... а (й), не те що ... але (й), не те що ... а навіть, не те щоб ... але, не тільки ... а й, не тільки ... але й, не тільки ... але навіть, не тільки . а навіть, не тільки . а ще й, не тільки . ще й, як не . то, якщо не ... то, як не ... то хоч (би), як не ... то хоча (б), якщо не ... то хоч (би), якщо не ... то хоча (б)*), називають ще одну групу сполучних засобів - градаційно-приєднувальні сполучники (або підсилювальні, посилювально-градаційні) [1; 2; 3]. Сюди зараховують *а й, але й, та й, ще й, а ще, а ще й, та ще, та ще й, більше того, до того ж, а до того ж, і до того ж, а ще до того, крім того, а крім того, а ще більше, та ще більше, а найбільше, навіть, і навіть, і то, а також, а то й*. Ці одиничні сполучники, на думку вчених, служать для оформлення градаційно-приєднувальних речень як різновиду градаційних. Т. Спільник так пояснює процес творення конструкцій такого типу: «Мовець планує відобразити певний стан речей об'єктивної дійсності, однак під час побудови висловлення він оцінює його зміст як необхідний, але все ж недостатній для реалізації комунікативного наміру. Це й спонукає мовця приєднати додаткове повідомлення, яке, з його погляду, забезпечить висловленню змістову достатність, а отже й належний комунікативний ефект» [3, с. 6].

На нашу думку, потрактування другої групи конструкцій, тобто градаційно-приєднувальних, є суперечливим та неоднозначним. Ми не виокремлюємо градаційно-приєднувальні сполучники і відповідно складносурядні конструкції з аналогією назвою. Пояснимо свою думку.

Ураховуючи комунікативний намір, автор висловлення будує його в своїй свідомості вже як градаційне поліпропозитивне та вкладає в повідомлення всі необхідні, на його думку, суб'єктивно-модальні значення. Тобто всі градаційні складносурядні речення є типовими, адже продумані та побудовані мовцем ще до моменту висловлення.

Приєднувальні конструкції не підпадають під таку характеристику; вони репрезентують зовсім інший тип складносурядних речень - специфічний. Зв'язок, який виникає між предикативними частинами такого речення, є непередбачуваним та необов'язковим, на відміну від власне градаційних конструкцій з тісним двобічним зв'язком, для якого характерними ознаками постають передбачуваність та обов'язковість. Уважаємо за потрібне відокремлювати приєднувальні складні синтаксичні одиниці від градаційних як специфічні від типових. Основною ознакою приєднувальних речень є додаткове повідомлення в другій предикативній частині, а градаційний відтінок у значенні є другорядним: На цілий поверх один туалет, та й той аж у кінці коридора... (О. Гончар). Тому й складні конструкції такого взірця точніше називати приєднувально-градаційними, а не градаційно-приєднувальними або градаційно-підсилювальними. Незважаючи на те, що в кінцевому результаті ми отримуємо схожі (не тотожні!) за семантикою синтаксичні конструкції, у яких реалізовано критерій необхідності / достатності, проте за принципом побудови, комунікативним наміром вони значно відрізняються. Градаційні речення

Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку

плановані відразу вже як поліпропозитивні, у той час як приєднувальні конструкції - як монопропозитивні. Комунікативна організація цих речень теж різна: оскільки, відповідно до принципу творення приєднувальної конструкції, автор повідомлення спочатку не планує в свідомості співвідносити дві ситуації об'єктивної дійсності, то він і не планує їх градувати, а отже, має зовсім інше комунікативне завдання.

Отже, сполучники *а й, але й, та й, ще й, а ще, а ще й, та ще, та ще й, більше того, до того ж, а до того ж, і до того ж, а ще до того, крім того, а крім того, а ще більше, та ще більше, а найбільше, навіть, і навіть, і то, а також, а то* йналежать до групи власне приєднувальних сполучних засобів. Такий розподіл матеріальних реалізаторів приєднувальної семантики є більш точним, оскільки вище перераховані сполучники можуть поєднувати в одну складну структуру дві предикативні частини, лексичний склад яких засвідчує градаційний відтінок, проте основною семантикою речення буде приєднувальна. Саме на останню вказують сполучники, приєднуючи до основного повідомлення додаткову інформацію.

Література

1. Весельська Г. С. Нові явища у функціонуванні сурядних сполучників в українській мові кінця XX - початку XXI ст. : монографія / Г. С. Весельська. - Житомир : Видавництво ЖДУ, 2014. - 159 с.
2. Городенська К. Г. Сполучники української літературної мови : монографія / К. Г. Городенська. - К. : Інститут української мови; Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. - 208 с.
3. Спільник Т. М. Градаційне відношення в структурі складних сполучникових конструкцій сучасної української мови : автореф. дис. ...канд. філол. наук : 10.02.01 / Т. М. Спільник. - Харків, 2004. - 20 с.

СЕМАНТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ІТАЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ, ЯКІ ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЛЮДИНУ

Автори

(Топалова Т. В. студентка; Ципоренко Л. Д., старший викладач)
Маріупольський державний університет, місто Маріуполь, Україна

Фразеологія - одне з самих яскравих і дієвих засобів мови. Сучасні фразеологічні дослідження охоплюють широке коло проблем, пов'язаних з семантикою, структурою і складом фразеологізмів, особливостями і правилами їх функціонування. Протягом всієї історії вивчення фразеології було зроблено декілька спроб створити універсальну типологію всіх ФО за різними ознаками: граматичними, лексичними, семантичними, тощо. Але більшість мовознавців пришли до висновку, що зробити це неможливо, тому що фразеологічний склад кожної мови є відображення історії та культури країни, на теренах якої розповсюдились ці ФО. Щодо, складання саме семантичної класифікації, лінгвісти радять виділити декілька компонентів задля розподілу. В даній роботі ми відокремили один загальний компонент, тобто, ФО, які характеризують